

KÖNYV KÖNYVTÁR KÖNYVTÁROS

Államalapító Szent István királyunk ünnepe, augusztus 20-a
alkalmából Hiller István oktatási és kulturális miniszter

SZINNYEI JÓZSEF-díjat adományozott

Bakos Klárának,

az MKE elnökének, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem

Központi Könyvtára igazgatójának,

Bartos Évának,

a Könyvtári Intézet igazgatójának,

Karbach Erikának,

a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár osztályvezetőjének,

Krasznahorkai Gévának,

a gyulai Mogyoróssy János Városi Könyvtár igazgatójának,

Orosz Ágnesnek,

a Budapesti Corvinus Egyetem Közigazgatás-tudományi Kara

Szakkönyvtára vezetőjének,

Oroszlánné Mészáros Ágnesnek,

a balassagyarmati Madách Imre Városi Könyvtár igazgatójának.

SZÉCHÉNYI FERENC-díjjal tüntette ki

Dörnyei Sándort,

az OSZK Könyvtörténeti Osztálya ny. főmunkatársát,

Tóth Gyulát,

a szombathelyi Berzsényi Dániel Főiskola ny. tanszékvezető tanárát.

WLASSICS GYULA-díjat adományozott

Kállainé Vereb Máriának,

a kiskunfélegyházi Petőfi Sándor Városi Könyvtár igazgatójának,

Kércsi Tibornak,

az encsi Városi Művelődési Központ és Könyvtár igazgatójának.

TREFORT ÁGOSTON-díjat adományozott

Bakonyi Gévának,

a Szegedi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtára

főigazgató-helyettesének.

A kitüntetetteknek szívből gratulálunk,

és további sikereket kívánunk!

KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS

---

15. évfolyam 9. szám

2006. szeptember

Tartalom

Könyvtárpolitika

- Sólyom László:** Köszöntő a Nemzetközi Olvasástársaság budapesti világkongresszusának megnyitó ünnepségén 3
- Korzenszky Richárd OSB:** Monostor, könyv, szerzetesség. Tűnődések a 950 éves Tihanyi Bencés Apátságban 5
- Az MKE 38. Vándorgyűlése 9
- Balogh András:** Könyvtár-filozófiai kézirat a (piac)gazdaság, a (köz)könyvtárpolitika és a kultúra viszonyának újraértelmezéséhez 13

Műhelykérdések

- Pegán Anita:** Zalaegerszegen júliusban 24
- Szilágyi Irén:** A szakfelügyeleti vizsgálatokról 31
- Pákozdi Éva Szilvia:** A Veszprém Megyei Levéltár Szakkönyvtára 38
- Az Országgyűlési Könyvtár európai uniós letéti gyűjteménye 44
- Gracza Tünde–Somoskövi Istvánné:** A Hirsch-indexről 47
- Sonnevend Péter:** IBM PC – 25. Kommunikációs mérőöldkő – avagy hogyan tovább? 50
- Ádám Ágnes:** Váratlan események egy könyvtár életében. Veszélyhelyzetek, gyors megoldások 52

Könyv

- Bényei Miklós:** Debreceni cívis szótár 57

From the contents

László Sóllyom: Words of welcome at the opening of the World Congress of the International Reading Association (3);
Richárd Korzenszky: Monasteries, books, monastic life. Considerations in the Tihanyi Benedictine Abbey (5);
The 38th Annual Conference of the Association of Hungarian Librarians (9)

Cikkeink szerzői

Ádám Ágnes, az OSZK munkatársa; *Balogh András*, a FSZEK munkatársa; *Bényei Miklós*, a Debreceni Egyetem tanára; *Gracza Tiünde*, a Pécsi Tudományegyetem Orvostudományi és Egészségtudományi Centrum Könyvtárának igazgatója; *Korzenszky Richárd OSB*, a Tihanyi Bencés Apátság perjele; *Pákozdi Éva Szilvia*, a Veszprém Megyei Levéltár Szakkönyvtára vezetője; *Pegán Anita*, az Országgyűlési Könyvtár osztályvezetője; *Sóllyom László*, a Magyar Köztársaság elnöke; *Somoskövi Istvánné*, a Pécsi Tudományegyetem Orvostudományi és Egészségtudományi Centrum Könyvtárának munkatársa; *Sonnevend Péter*, főiskolai tanár, a Kaposvári Egyetem Könyvtárának igazgatója; *Szilágyi Irén*, a debreceni Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár igazgatóhelyettese

Szerkesztőbizottság:

Bartos Éva (elnök)

**Biczák Péter, Borostyániné Rákóczi Mária, Győri Erzsébet,
Kenyéri Kornélia, Poprády Géza**

Szerkesztik:

Mezey László Miklós és Vajda Kornél

A szerkesztőség címe: 1827 Budapest, I. Budavári Palota F épület – Telefon: 224-3791; E-mail: 3k@oszk.hu;
Internet: www.ki.oszk.hu/3k
Közreadja: a Könyvtári Intézet
Felelős kiadó: **Bartos Éva**, a Könyvtári Intézet igazgatója
Technikai szerkesztő: **Korpás István**
Nyomta az AKAPRINT Nyomdaipari Kft., Budapest
Felelős vezető: **Freier László**
Terjedelem: 5,7 A/5 kiadói ív.

Lapunk megjelenését támogatta az
Oktatási és Kulturális Minisztérium
Nemzeti Kulturális Alap

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Terjeszti a Könyvtári Intézet
Előfizetési díj 1 évre 4440 forint. Egy szám ára 370 forint
HU-ISSN 1216-6804

Köszöntő
a Nemzetközi Olvasástársaság
budapesti világkongresszusának
megnyitó ünnepségén*

Tisztelt Konferencia!

Ezen a konferencián egyszerű résztvevőként otthon érezhetném magam. Kisdiákként megismertem az olvasás gyönyörűségét, s azt máig megőriztem. Életemet könyvek közt töltöttem – mint fiatal könyvtáros a pult egyik oldalán, majd mint a jog egyetemi tanára az olvasóasztal mellett. Unokáim most vannak abban a korban, amikor eldől a könyvekhez és az olvasáshoz való viszonyuk. Immár a második generációnál éljük át, hogy – azonos kulturális háttér mellett is – milyen jelentősége van az olvasástanítási módszereknek, a tankönyv- és könyvkínálatnak, az iskolák légkörének, a tanítók személyiségének. Ám már az is látszik, hogy a gyerekek egyéniségétől függően is mennyire különböző lesz ez a viszony. S végül, de nem utolsósorban államfóként minden eszközzel támogatni kívánom, hogy az országban mindenki minél tovább jusson az olvasásban, túl a pusztán technikai olvasnitudáson, a komplex szövegek megértéséig, és kritikai reflexió képességéig. Ez az alapja nemcsak egy versenyképes társadalomnak, hanem a nemzeti kultúra fennmaradásának is.

Így hát teljes empátiával köszöntöm a konferencia minden résztvevőjét és a szervezőket, A Nemzetközi Olvasástársaság, valamint a Magyar Olvasástársaság tisztviselőit.

A konferencia méretei lenyűgözők. Három napot teljesen kitölt a több mint 500 előadás, szimpózium, kerekasztal, workshop. Külön magyar nyelvű szekciók működnek; szintén gazdag programmal. Ezek előadásai beleillenek, s bátran bemutathatók és érdekesek lennének az angol nyelvű főprogramban is. Így viszont illusztrációként szolgálhatnak a többnyelvűség problematikájához, amelyet a konferencia is sok szempontból tárgyal. A magyar szekciók szervezése azonban dicséretes és hasznos, hiszen szélesebb itthoni érdeklődői kört von be a konferenciába.

Bár harminckilenc országból lépnek fel előadók, szembetűnő az amerikai túlsúly. Ez nemcsak abból a láthatóan rendkívül széles körű kutatómunkából adódik, ami az USA számos egyetemén folyik. Az is indokolja, hogy Amerikában megoldandó problémaként jelen van mindaz, ami az olvasással kapcsolatban az egész világ kultúrájában égető kérdés. Ezt ez a konferencia a kulturális sokféleségre adott

---

* Elhangzott angol nyelven 2006. augusztus 8-án az ELTE Kongresszusi Központjában a „Betűhidak – a műveltség összekötő” („Building Literacy Bridges”) címmel megrendezett 21. Olvasás Világkongresszus megnyitóján, továbbá közöljük Korzenszky Richárd előadását.

válasz témájában fogja össze. Maga Amerika ebből a szempontból láthatóan egyre kevésbé „olvasztó tégely”. Viszont a kisebbségek, a migráció, a nyelvi és kulturális különbözőség kihívásai az olvasás tanításában és gyakorlásában természetesen. és az előadások szerint is, a Távol-Kelettől kezdve mindenhol másutt is hasonlóan jelen vannak. Kár, hogy Európa a konferencián alig hallatja hangját, pedig van mivel megküzdenie. A magyar nyelvű szekció szolgálhatna példakkal, ha az ott elhangzottak éppen nyelvi okból nem maradnának rejtve a világ előtt. A magyar előadásokban ugyanis szó van egyrészt a Magyarország határain kívül, a szomszédos országokban élő több milliós magyar kisebbség problémáiról, másrészt a Magyarországon belül a cigányok (romák) olvasási és megértési nehézségeiről a magyar nyelvű iskolákban. Éppen e hátrányos helyzetű közösségek számára volna fontos a könyvtárak mint egyben kulturális központok segítsége is. S ez a téma is mutatja, milyen rövid az út az olvasástól a társadalmi integráció problematikájáig.

A kultúrák sokfélesége persze nem csak a nyelvi vagy etnikai különbözőséget jelentheti. Az ilyen szempontból homogén közösségen belül is alapvetően befolyásolja az olvasni tudást a gazdasági és szociális helyzet különbözősége – s különösen a szöveg megértés képességét –, valamint azt, hogy kinek válik élte részévé a könyvolvasás. Az ilyen olvasásszociológiai kérdések megtárgyalását a konferencia említett témameghatározása némileg háttérbe szorította. Természetesen ez a társadalmi háttér közvetve mégis jelen van. Ugyanis a kisebbségi lét, az idegenség még inkább kielezi az olvasástani és -tanulás összefüggését az anyanyelv állapotával, a kényszerű kétnyelvűséggel, az iskolák színvonalával és önállóságával, a kultúra közösségi tereinek – és speciálisan a könyvtáraknak – a létevel és állapotával.

Az Európai Unió a maga programjaiban az egyetemek és a kutatás fejlesztésére, és a felnőttek folyamatos tanulásának követelményére koncentrál. Ehhez azonban nélkülözhetetlenek az alapok: az írni- és olvasni tudás. A PISA-vizsgálatok rossz eredményei sok országot riasztottak. Ismét előtérben vannak a viták az olvasástani módszereiről. A konferencia bőségesen tárgyalja az olvasástani módszereit és a reformmozgalmakat. Magyarországon ismét változások várhatók, s a kérdés az, hogy a vita csupán technikai-módszertani szinten marad-e, vagy tekintetbe veszi a szélesebb társadalmi összefüggéseket is. Erre nyomós ok lenne. Magyarország diákjai a vizsgálatban az olvasott szöveg megértésében kissé az átlag alatti teljesítményt nyújtottak. De mint Nagy Attila (a konferencia házigazdája) felhívja rá a figyelmet, az átlag a magas társadalmi státusú gimnáziumok maximális, és a szakmunkásképzők minimális teljesítményéből jött ki. A magyar kormány – nagyon helyesen – kiemelten támogatja a „digitális írás-olvasás” elsajátítását, vagyis a számítógép és az internet használatának tanítását és terjesztését. Ez azonban ismét csak feltételezi a hagyományos írni-olvasni tudást. Vagyis ide is a jó tanárképzésen és jó általános iskolákon át vezet az út. Szükség lenne az olvasás olyan intézményes támogatására is, mint amit nem egy ország a PISA-eredmények korrigálására megszervezett (mint például a német Stiftung Lesen).

Végül szeretném kifejezni örömeimet afölött, hogy a konferencia milyen mélyrehatóan foglalkozik a gyerekkönyvekkel és a gyerekkönyvtárakkal. Magyarországon nagyon jó gyermekkönyveket lehet kapni. Újra és újra kiadják a klasszikus mesekönyveket, a népmesegyűteményeket, és sok új mesekönyv is születik, amelyeket a gyerekek nagyon megszerettek, s gyerekeiknek is tovább fogják adni. Mi is szerettük annak idején egy-egy könyv szép illusztrációit. Az azonban kár, ha a

mesekönyvből olyan, a rajzfilmek stílusában megrajzolt képeskönyv lesz, amely csak a történet vázát tartalmazza. Sajnálom azokat a gyerekeket, akiknek a szülők az ilyen lerövidített történetet mesélik el este. Hiszen ezzel az vész el, ami majd minden olvasás lényege lesz: a nyelv gazdagsága, az elmélyedés, a történet részleteiből kiinduló átélése a ki nem mondott tartalmaknak. Mindaz, ami miatt az olvasásra épülhet a kultúra.

Kívánok a konferenciának jó munkát, s azt, hogy erőfeszítéseik megteremjék gyümölcseiket!

Sólyom László

Monostor, könyv, szerzetesség

Tűnődések a 950 éves Tihanyi Bencés Apátságban

A Tihanyi alapítólevél tanúsága szerint a „Balaton fölött a Tichon nevű helyen” 1055-ben Szűz Mária és Szent Ányos püspök tiszteletére szentegyház – templom – és monostor, szerzetesi közösség alapított. „Az istentisztelet serény és fáradhatatlan végzésére, de a szentek dicsőítésére s tiszteletére is szerzetesek seregét gyűjtöttük oda, s királyi bőkezűséggel gondoskodtunk számukra mindenről, ami ételükhöz, italukhoz vagy ruházatukhoz szükséges, hogy Isten szolgálatában ne lanyhuljanak vagy ne legyen okuk az ebben való restségre.”

Ebben az időben a nyugati egyházban – hasonlóan a keleti egyházhoz – nincsenek különböző „szerzetesrendek”.

Három évszázad alatt Szent Benedek 529 táján íródott Regulája a nyugati monostorok életének, spiritualitásának egyetlen irányadója lett, s ezt 817-ben az aachen-i zsinaton határozatba is foglalták. Amikor I. András király „szerzetesek seregét” gyűjti Tihanyba, a szerzetesi életet meghatározó Regula a nyugati egyházban Szent Benedek Regulája.

Ahol megjelenik a szerzetesség, természetesen velejárója, hogy megjelenik egy jól körvonalazható spirituális, szellemi és gazdasági kultúra. Szokták mondani, hogy a benedeki szerzetességnek a jelszava: „ora et labora”. Ez a kijelentés nem található meg Szent Benedek Regulájában. Érdemes azonban odafigyelni a Regula központi gondolatára: „Keressd a békét és járj utána!” A Pax – a béke – meghatározó eleme a bencés szerzetességnek. Egy régi meghatározás szerint a béke az a nyugalom, ami a rendezettségéből származik. „tranquillitas ordinis”.

Kell, hogy rendje legyen az életnek, az élet minden területének: különböző emberekből szerveződik a közösség, s a különbözőség figyelembe vétele lényeges feladata a közösség vezetőjének, elöljárójának az apátnak.

Könyv nélkül elképzelhetetlen a szerzetesi élet. A tihanyi apátság története ugyanolyan viharos, mint a magyar történelem. Többször megszűnik ezen a helyen a szerzetesi élet, pusztítások, pusztulások sorozatát láthatjuk, ugyanakkor az újrakezdés kihívásait is. Ami a könyveket illeti: II. József 1786-ban feloszlatja a tihanyi apátságot is, és az összeírásban („Commscriptio bonorum aboliti monasterii abba-

tiæque Sancti Aniani Episcopi et Confessoris de Tihan. Ordinis Sancti Benedicti” – OL. C 103. 14. cs.) gondosan felsoroltatnak az egyes szerzetesek szobáiban található könyvek. Az apátság könyvei a pesti egyetemi könyvtárba jutottak. 1802-ben újraindulhatott Tihanyban is az élet. 1803. március 20-án értesítette a helytartótanács a pannonhalmi főapátot, hogy a még meglévő, Tihanyt illető könyveket az apátságba vigye. 131 műről volt szó, 237 kötetben. (Vö. Báthory Orsolya Benigna: A Tihanyi Bencés Apátság könyvtárának rövid története 1802-ig, Tihanyi Kalendárium, 2001. 41. p.) – Az 1950-ben történt felosztást követően 1952-ben készült a következő jegyzőkönyv:

„Készült Tihanyban, 1951. augusztus 17-én, a volt bencés apátság könyvtárának szétválogatása ügyében. Jelen vannak: Borsa Gedeon, Dörnyei Sándor, Reményi Andrásné, Wix Györgyné az Országos Könyvtári Központ megbízottjai, valamint Vas Alberik (sic!) az Egyházi Szociális Bizottság megbízottja.

Az Országos Könyvtári Központ megbízottai a tihanyi volt bencés apátság könyvtárát szétválogatták és az OKK és az Egyházi Szociális Bizottság között 1951. január 4-én létrejött megállapodás értelmében az egyházat illető valamennyi könyvet átadták az egyházi megbízottnak.

Az egyházi megbízott a fenti könyvanyagot átvette.

Az egyházi megbízott átadta a külön őrzött és nyilvántartott Tihanyi Kódexet (1532-ben készült, 400 oldalas, későbbi bőrkötéses egyházi beszéd-kézirat.) A kódexet a VKM küldöttei 1949. november 17-én vették nyilvántartásba.

Az OKK megbízottai a Tihanyi Kódexet átvették.

K.m.f.”

A „szétválogatott” könyvanyag sorsa ettől kezdve követhetetlen. Az elmúlt évtizedben a felszámolt szerzetesi könyvtárak anyagából előkerülő könyveket igyekeztek visszajuttatni az eredeti tulajdonosoknak. Tihanyt érintő könyv csak néhány került elő, azok is mind a II. József idején megszüntetett könyvtár anyagából.

1994 októberében kerültem Tihanyba. Üres könyvtárszobát vettem át, a sekrestyében volt néhány XVII–XVIII. századi Missale: talán azok voltak, amelyeket mint „egyházat illető” könyveket az egyházi megbízottnak átadtak.

Miért elképzelhetetlen a szerzetesi közösség élete könyvek nélkül?

Szent Benedek előírja fiainak a Regulában, hogy naponta több órát töltsenek tanulmányokkal, a „lectio divina”-val. Ez napi kb. négy órás tevékenységet jelentett. A tanulmányozandó könyvek körébe a Biblia, az egyházatyák írásai, a nagy egyházi szerzők tartoznak. Az egyéni tanulmányok mellett számos olvasmányt is hallanak a szerzetesek: a zsolozsma idején a kóruson, az étkezés idején az ebédelőben (a refektóriumban), az esti megbeszélés (kolláció) idején a káptalanon. A szerzetesek a szellemi élet minden területén tevékenyvé váltak. Iskolákat alapítottak, kéziratokat másoltak, könyvtárakat létesítettek, a klasszikusok írásainak épségét őrizték, és maguk is értekezéseket írtak a tudományok minden lehetséges területén.

Az apátságoknak a kezdetektől fogva voltak iskoláik. Szent Benedek Regulája és Vitája (legendás életrajza), valamint azok az információk, amelyek a bencés élet

kezdeteiről rendelkezésünkre állnak, világossá teszik, hogy már a VI. és VII. századtól kezdve vettek fel gyermekeket a kolostorokba. Ezeket a gyermekeket nevelni és tanítani kellett. Meg kellett tanulniuk olvasni: a Regula szerint a szerzeteseknek naponta több órát kell tölteni olvasással és a zsolozsma éneklésével. Meg kellett tanulniuk írni is, hogy kódexeket másolhassanak. Valamilyen fokon meg kellett ismerkedniük a nyelvtan elemeivel is. A szerzetesek egyre több lelkipásztori, papi tevékenységet végeztek: foglalkozni kellett retorikával is. Ezek az „iskolák” eleinte csak a monostor közössége számára léteztek. (A témához nagyon hasznos anyag Philibert Schmitz OSB A bencések civilizációs tevékenysége a kezdetektől a XII. századig című munkája. Bencés Kiadó, Pannonhalma, 2006.)

A tihanyi monostor, bár királyi alapítású, nem tartozott a nagy létszámú közösségek közé. Mégis ami az életformát illeti, ugyanabban a szellemiségben éltek itt is a szerzetesek, mint bárhol Európában. Számomra érdekes jelképes értéke van a Tihanyi alapítólevélnek: európaiságot jelent a latin alapszöveg: a latinitás biztosítja a közös szellemiséget. Ebben az oklevélben találjuk első írott szavainkat: megjelenik benne az identitás, a helyi jellegzetesség, a magyarság. S mindez a kereszténység eszméinek megjelenítése érdekében történik.

Szent Benedek Regulájában a 11. fejezet arról rendelkezik, hogy a zsolozsmán „olvassanak a könyvből, mint főntebb mondtuk, négy olvasmányt...” Van büntetés is a rendetlenkedőkkel kapcsolatban, s az egyik büntetés: „az imateremben sem szoltárt, sem antifónát nem énekelhet, sem olvasmányt nem olvashat, míg csak eleget nem tesz.” Tehát a közösség előtt való felolvasásnak „rangja” van: büntetés, ha valaki ezt nem végezheti. (24. fejezet) A szerzeteseknek közös mindenük. A 33. fejezetben olvassuk: „Senki se merészljen az apát rendelése nélkül bármit is adni vagy elfogadni, vagy bármit is sajátjaként birni; egyáltalán semmit sem: se könyvet, se írótablát, se íróvesszőt, tehát igazán semmit sem. (...) Mindenük legyen közös...” A könyv tehát a „kívánatos” dolgok sorába tartozik!

„A testvérek étkezésénél nem szabad hiányoznia a felolvasásnak. De ne ragadja senki csak úgy alkalmoszerűen kezébe a könyvet...” – olvassuk a 38. fejezetben. A 42. fejezetben találjuk a következőt: „Ha kétszeri étkezés van, ahogy felkeltek a vacsorától, üljenek le mindnyájan együtt, és az egyik olvasson föl a 'beszélgetések'-ből vagy 'Az atyák életé'-ből vagy esetleg valami mást, amin épülnek a hallgatók.” „Énekelni, felolvasni ne merjen senki, csak az, aki teljesíteni tudja ezt a feladatot úgy, hogy a hallgatók épüljenek.” (47. fejezet) A felolvasásnak rangja van, látjuk ismét: mások épülésére kell hogy szolgáljon. A 48. fejezet a mindennapi testi munkáról rendelkezik, de úgy, hogy közben jelzi: „más órákban pedig szent olvasmányokkal” foglalkozzanak. A délutáni pihenőidőben is van lehetőség az olvasásra: ekkor „ha valaki olvasni akar, akként olvasson magában, hogy mást ne zavarjon.” Ugyanebben a fejezetben találunk egy nagyon figyelemre méltó megjegyzést: „A negyvennap böjtje mindenki kapjon egy könyvet a könyvtárból, amelyet elejétől végig olvasson el. Ezeket a könyveket a negyvennap böjt elején adják ki. Mindenesetre azonban rendeljenek ki egy vagy két szeniort (idősebb testvért), hogy a monostorban abban az időben, amikor a testvérek olvasással foglalkoznak, körüljárjanak, és megnézzék, nem találnak-e hanyag testvért, aki henyél vagy beszélget, és nem törődik az olvasással, és így nemcsak magának van kárára, hanem másokat is zavar.” A nagyböjti idő különösen fontos a szerzetesek életében: mintegy az egész életnek nagyböjti figyelemben kellene telnie. Hozzá tartozik ehhez az időhöz a

könyv: mindenki kapjon egy könyvet a könyvtárból. Tehát van könyvtár minden monostorban a Regula megírásának idején, vagyis az V–VI. század fordulóján! S a könyvtárban legalább annyi kötet kell hogy legyen – az istentisztelethez és a közös felolvasásokhoz szükséges könyveken kívül –, amennyi a szerzetesi közösség létszáma. (Csak zárójeles, nagyon szubjektív megjegyzés: a könyvet „elejétől végig” el kell olvasni! Okulhatnánk belőle ma is mindannyian.)

A bencés szerzetes élete könyvek nélkül elképzelhetetlen. Így volt ez a korai középkorban, így volt ez a tihanyi apátság alapításának idején és így van ez napjainkban is. Amikor újra lehetőséget kap egy közösség arra, hogy az ősi helyen éljen, szeretné életét alapelvei, hagyományai alapján formálni.

Az üres könyvtár képe többféle kihívást jelent. A könyvek hozzátartoznak az épített környezethez. Úgy is tekinthetjük a könyveket, mint műtárgyakat, amelyek a lelki-szellemi élet „berendezésének” kellékei. Elképzelhetetlen egy régi monostor az itt évszázadokkal ezelőtt használt könyvek látványa nélkül, és ugyanúgy elképzelhetetlen az itt megírt művek nélkül. A barokk kor jeles képviselője volt a XVIII. század második felében az apátság élén álló Vajda Sámuel, aki nemcsak a templomot ékesítette igaz buzgósággal („dilexi Domine decorem domus tui” – szerettem. Uram, házad ékességét – így mondja a zsoltáros), hanem mély spiritualitással írta munkáit (többek között a három kötetes A’ mi Urunk Jesus Kristusnak élete; melyet a’ négy Evángéliumból egyet tsinálván, rendbe szedett, és sok idősséges tanúságokkal meg-bővített, fő-tisztelendő Vajda Samuel Szent Benedek Szerzetén – lévő Tihanyi Kalastromnak Apátura. Posonyban, Landerer Mihály János betüivel, 1773.) Szegényebb volna a szobám, ha nem állna a polcomon ez a metszetekkel gazdagon ellátott munka. De nem ez kell, hogy kezem ügyében legyen; a mindennapi élet enélkül is élhető. Nagy kihívást jelent: mit szabad gyűjteni, illetve mit szabad elfogadnia egy könyvtárnak, amely szerzetesi könyvtár, és történetesen Tihanyban van, a magyarságnak ezen az ősi helyén.

Meggyőződésem, hogy mindent, ami Tihanyra vonatkozik, érdemes gyűjteni. Mindent, ami a szerzetességre vonatkozik, különös tekintettel a bencések magyarországi működésére. Modern teológiai alpmunkákat. Kézikönyveket. S ekkor merül föl a probléma: mi az, amit digitalizált formában érdemes vagy kell tartani?

A kérdés megkerülhetetlen. És minél inkább elmélyedünk a kérdésben, úgy tűnik, mintha fölöslegessé válnának a hagyományos könyvek. Egy ilyen apró könyvtárnak lehetne (lehetett volna) múltja, de a semmiből újrateremtett könyvtárnak más a feladata. Nem tud közkönyvtárként működni. Ugyanakkor a számtalan érdeklődést, megkeresést valamiképpen mégis fogadni kellene: a monostor sokak számára szellemi igazodási pont is legyen.

A könyvtárral párhuzamosan megjelenik az internet mint új lehetőség, a saját honlap: a látogató a honlapon „barangolva” előbb-utóbb hozzá kell, hogy jusson egy „virtuális” könyvtárhoz, amelynek kapcsolódási lehetőségei eljuttathatják Európa vagy akár a világ más földrészein lévő nagy apátságok gazdag anyagához.

A barangolás, az információgyűjtés után (legyen ez véletlenszerű vagy tudatos) azonban mégis csak az a megoldás egyelőre (s úgy hiszem, még nagyon sokáig): vegyen ki a könyvtárból egy könyvet, és azt elejétől végéig olvassa el!

Korzenszky Richárd OSB